

Víctima: Llorenç Coll Sastre
Autoria: Els seus nets

Estimat padrí Llorenç,

Encara que no ens arribàrem a conèixer, sempre heu estat molt present, molt proper, a la nostra vida, perquè les circumstàncies en què us vàrem perdre feren que la ferida no es pogués tancar. Passaven els dies, els mesos, els anys, i a la vostra família no minvaven els sentiments d'impotència, de ràbia i de desesperació per la vostra pèrdua, per la vostra desaparició. Tenien indicis del que havia passat, però no ho podien confirmar amb rotunditat i això augmentava l'angoixa dels vostres.

Vós éreu un home pagès que conreàveu les vostres finques, però també fèieu d'amic al senyor de Son Albertí i li dúieu una finca grosseta que tenia a Selva.

Hi havíeu fet molta de feina i molta d'inversió durant anys. Per això, quan ell, el propietari, us va dir de recuperar-la, vos li demanàreu una indemnització per sortir-ne i compensar de qualque manera el vostre treball.

Mai haguéssiu pogut pensar que això us costaria la mort!

És veritat que éreu d'esquerreres i que havíeu votat la República; però no hi estàveu afiliat i no hi enteníeu gaire, en política.

Més motiu encara per veure que la vostra detenció no fou provocada per les vostres idees polítiques, sinó per les desavinences amb el propietari de la finca que d'aquesta forma us llevà del mig. Una més de les moltes venjances personals que es produïren arran del cop d'estat de 1936 contra la República proclamada legalment el 1931.

El dia de la vostra detenció per part de dos falangistes del vostre poble éreu a la vostra finca d'Auxella. Els guàrdies civils anaren a ca vostra per dir que us amagàssiu perquè hi havia ordre de detenció. Allà només hi trobaren el vostre fill Llorenç, malalt dins el llit. No us pogueren fer arribar cap avís a la finca.

Allà es presentaren, com recordareu, els dos joves falangistes del poble, que devien tenir més o menys disset o divuit anys. Eren T. S. O. i F. Ll. C. El més impactant fou que el segon falangista era nebot vostre, fill de la vostra germana Aina.

D'aquesta manera us pagava, aquest Judes, tota l'ajuda econòmica rebuda per la seva família. La vostra dona, la padrina Francisca, bé en va fer de caminades per dur-los menjar perquè passaven molta necessitat.

No sabem l'hora exacta en què arribaren a la finca, però devia ser hora de dinar perquè trobaren l'olla amb el menjar dedins a la foganya.

Vàreu estar pres a Can Mir, on ara hi ha la Sala Augusta, i us varen poder visitar un parell de vegades. La vostra filla major, Maria, us va dur una vegada la seva filla Maria, la vostra única neta que coneguéreu i que tenia quatre anys. Abans de morir, ella encara es recordava d'aquest moment.

Record que mon pare, el vostre fill petit Toni, em contà que tenien una mica d'esperança de poder alliberar-vos. Intentaren reunir doblers i demanaren ajuda a gent amb influència.

Els enviàreu onze cartes que encara guardam com un tresor. Estaven escrites per altres presos en castellà. La primera era del 8 de setembre i la darrera del 30 de desembre de 1936.

Ja pel gener de 1937 varen saber que us havien duit a Porreres i que allà us havien afusellat i després enterrat en una fossa comuna amb altres presos.

La paradoxa fou que més endavant el vostre fill Toni, el meu pare, va haver d'anar a la guerra i lluitar en el bàndol nacional, una guerra que havien provocat els militars rebels contra la República legal existent, els causants de la vostra mort.

La vostra família ho passà molt malament, perquè, a la vostra desaparició, s'hi afegí el fet de veure al poder els vostres botxins i encara no es podia dir res; havien d'acotar el cap i fer veure que no havia passat res.

Com que no hi havia proves de la vostra mort, no es podia fer cap tràmit per al vostre testament i això fou un procés molt llarg i costós per a la vostra família.

Per sort, l'any 2016 la nostra esperança de trobar les vostres restes es va complir.

Amb l'ajuda de l'ADN dels vostres nets, i el fet que éreu la persona de més edat trobada, us pogueren identificar. Us vàrem traslladar a Selva, el vostre poble, després de vuitanta anys. Ara ja estau amb els vostres familiars, estau on toca.

Per desgràcia no ho pogueren veure els vostres tres fills, na Maria, en Llorenç i en Toni. Però per a nosaltres, els vostres nets, sí que va ser un moment molt especial, molt emotiu. Finalment, aquesta ferida s'ha pogut tancar.

Gràcies a Memòria Democràtica i al Govern actual de les Illes Balears es va poder obrir la fossa de Porreres i confirmar el que sospitàvem els familiars dels assassinats per la dictadura.

Us estimam!

Els vostres nets